

*Se poser sans s'opposer
S'exposer sans s'imposer*

Stariĝi sen kontraŭstari
Elmeti sin sen altrudi sin

ESPERANTO - 95

Revue trimestrielle
bilingue

Dulingva trimonata
revuo

Le docteur L.L. Zamenhof
(1859 - 1917)
Créateur de l'espéranto

Reproduction d'un portrait en
papier découpé, réalisé par un de
nos correspondants chinois.

-o-o-o-o-

Doktoro L.L. Zamenhof
(1859 - 1917)
Kreinto de Esperanto

Figuraĵo de portreto el tranĉita
papero, elfarita de unu el niaj
ĉinaj korespondantoj.

Abonnement 1 an

6 Ecus

Jarabono

Landoj de la Eùropa Komunumo : 6 Ekuoj
Aliaj : 7 Ekuoj

ESPERANTO-95
8, rue de l'Eglise
F.95520 Osny

C.C.P./P.C.K. La Source 35 766 17 T

Janvier 1989 Numéro 1

Januaro 1989 Numero 1

En guise d'introduction

1887-1987. Cent ans déjà qu'un jeune médecin de 28 ans, exerçant à Varsovie comme ophtalmologue, Louis Lazare Zamenhof, publiait une modeste brochure de 40 pages, en langue russe, portant le titre de "Langue internationale. Préface et manuel complet", sous le pseudonyme qui allait devenir un nom commun, de Dr Esperanto.

Certes, ce n'était pas le premier projet de ce genre. Ni le dernier. On a dénombré jusqu'à ce jour plus de 600 de ces projets. Et il ne se passe pas six mois sans que la presse ne nous en annonce un nouveau. Ainsi, quelques années avant Zamenhof, un modeste curé de campagne bavarois Johann Martin Schleyer avait, dans une petite revue littéraire qu'il avait créée, publié son célèbre Volapük.

Mais ce nouveau projet, contrairement à tous les autres a eu le mérite de réussir et d'être adopté par des millions de gens - le mot n'est pas exagéré si l'on en compte les utilisateurs depuis le début - qui, répartis dans le monde entier, en ont fait une langue vivante, une langue passe-partout, grâce à laquelle ils ont le sentiment que le monde n'a plus de frontières.

Ces utilisateurs se regroupent en sociétés, associations, clubs, groupes ou unions dont les sièges sociaux sont répertoriés dans des annuaires ou des livres d'adresses grâce auxquels un de leurs membres peut toujours rencontrer un autre "samideano" (1), là où il le veut, quand il le veut.

Ce bulletin est donc celui de l'association "Esperanto-95, dont l'adresse est sur la couverture.

Cette association ayant des membres sympathisants, qui soutiennent l'idée d'une langue auxiliaire accessible à tous (ce à quoi ne peut prétendre aucune des langues nationales), ce bulletin est logiquement bilingue. Chaque texte important comporte sa traduction en vis-à-vis.

Il pourra ainsi être lu par ceux qui n'ont pas encore fait le petit effort (ou qui ne veulent pas le faire, ce qui est leur droit le plus strict !) d'apprendre l'espéranto.

Il pourra aussi servir à nos élèves qui auront ainsi la possibilité d'étudier des textes moins scolaires que ceux de nos manuels, aussi excellents que soient ces derniers, ou dont les difficultés ne les obligeront pas à consulter sans cesse leur dictionnaire.

Chaque fois que nous le pourrons, nous ajouterons des références bibliographiques afin d'orienter le chercheur qui s'intéresse à ce sujet.

Aurons-nous ainsi réussi à intéresser assez de monde pour espérer une longue vie à cette revue ? A vous, cher lecteur, d'en juger et de nous le faire savoir.

C. Cavalié

(1) Mot intraduisible en français. Littéralement partisan de la même idée. Le terme "co-idéaliste", proposé, a un sens trop fort pour correspondre au domaine sémantique de "samideano".

Enkonduke.

1887-1987. Jam cent jaroj pasis, de kiam juna dudekokjara kuracisto, praktikanta en Varsovio kiel oftalmologo, Ludoviko Lazaro Zamenhof, ruslingve eldonis senluksan broŝuron 40-pagan, titolitan "Lingvo Internacia - Antaŭparolo kaj plena lernolibro", sub la pseŭdonomo, kiu baldaŭ fariĝos komuna nomo, de Dro Esperanto.

Tio, ja ne estis la unua projekto de tiu speco. Nek la lasta. Oni elkalkulis ĝis hodiaŭ pli ol 600 tiujn projektojn kaj ne forfluas ses monatoj sen tio, ke la gazetaro anoncas al ni novan. Tiel, kelkajn jarojn antaŭ Zamenhof, modesta bavara parokestro, Johann Martin Schleyer publikigis en beletra revueto, kiun li estis kreinta, sian famkonatan Volapukon.

Sed tiu nova projekto malsame kiel ĉiuj aliaj, havis la meriton sukcesi kaj esti adoptita de milionoj da homoj - la vorto ne estas troa, se oni enkalkulas ĝiajn uzantojn ekde la komenco - kiuj, dislokitaj en la tuta mondo faris el ĝi vivantan lingvon, ĉefŝlosilan lingvon, dank'al kiu ili sentas, ke la mondo estas, de nun sen landlimoj.

Tiuj uzantoj ariĝas en societoj, asocioj, kluboj, grupoj kaj unioj, kies sidejoj estas enlistigitaj en jarlibroj aŭ adresaroj dank'al kiuj unu el iliaj membroj, ĉiam povas renkonti alian samideanon, kie li volas, kiam li volas.

Tiu bulteno do, estas tiu de la asocio "Esperanto-95", kies adreso kuŝas sur la kovrilpaĝo.

Ĉar tiu asocio enkalkulas simpatiantajn membrojn, kiuj subtenas la ideon pri internacia lingvo ellernebla de ĉiuj (tion, kion povas pretendi nenia el la naciaj lingvoj), tiu bulteno estas logike dulingva. Ĉiu grava teksto havas sian tradukon vidalvide.

Tiel, ĝi povos esti legata de tiuj, kiuj ankoraŭ ne faris la malgrandan penon (aŭ ne volas fari ĝin, tio, kio estas ilia plena rajto !) lerni esperanton.

Ĝi povos ankaŭ utili al niaj lernantoj, kiuj havos tiel la eblon lerni tekstojn malpli lerneajn ol tiuj de niaj lernolibroj, tiel bonegaj tiuj estu, aŭ kies malfacilaĵoj ne trudos al ili konsulti senĉese sian vortaron.

Ĉiufoje, kiam ni povos, ni aldonos bibliografiajn referencojn por orienti la studenton kiu interesigas pri tiu temo.

Ĉu ni sukcesos tiamaniere interesi sufiĉe da homoj por antaŭvidi longan vivon de tiu revuo ? Kara leganto juĝu mem pri tio kaj sciigu tion al ni.

C. Cavalié

LES GRANDES FIGURES DU MOUVEMENT ESPERANTO.

L.L. Zamenhof.

Le créateur de la langue internationale "Esperanto", Louis Lazare Zamenhof, est né dans une petite ville au Nord-Est de Varsovie, Bialistok, le 15 décembre 1859 (ou le 3 décembre selon le calendrier Julien, alors en usage en Russie)

Son père, Marc, était professeur de français et d'allemand. Louis était l'aîné de 9 enfants et avait 4 frères et 4 sœurs.

Après sa scolarité à Bialistok, de 1869 à 1873 et à Varsovie, de 1874 à 1879, il étudie la médecine (2 ans à Moscou et 3 ans à Varsovie) et reçoit son diplôme en janvier 1885.

Mais trop émotif devant les souffrances de ses malades, après avoir pratiqué un certain temps à Veisiejai (Lituanie), il décide de se spécialiser en ophtalmologie, dont il entreprend l'étude à Varsovie et la termine à Vienne en 1886.

Il se marie en 1887 avec la fille d'un riche commerçant de Kovno (aujourd'hui Kaunas) (Lituanie), Klara Silbernik, dont il aura 3 enfants : un fils et deux filles (1).

Il s'établit à Varsovie au début de 1898 où il pratiquera jusqu'à sa mort.

C'est dès son jeune âge que L. Zamenhof se livre à l'étude et à la réalisation d'une langue qu'il destinait à tous.(2).

Dès 1885, sa langue est au point, mais il doit attendre deux ans avant de trouver l'argent nécessaire à sa publication. C'est une part de la dot offerte par sa fiancée qui le permet le 26 juillet 1887. On sait qu'il avait choisi le pseudonyme de Dr Esperanto (celui qui espère). Désormais sa vie se confond avec le mouvement espérantiste.

-----
(1)- Son fils Adam, docteur en médecine, sera fusillé par les nazis en 1940. Ses filles Sofia, également médecin et Lydia, juriste, trouveront la mort dans les chambres à gaz de Treblinka.

(2)- D'où le nom, parfois utilisé, de langue universelle. Universelle n'est pas synonyme d'unique comme certains le croient (ou veulent le faire croire) à tort. (Voir par ex. "Pitié pour Babel", de Michel Bruguière, note (2) de la page 67, ou "Les fous du langage", de Marina Yaguello, pages 33 et suivantes.

LA EMINENTULOJ DE LA ESPERANTA MOVADO.

L.L.Zamenhof.

La kreinto de la lingvo internacia "Esperanto", Ludoviko Lazaro Zamenhof estis naskita en malgranda urbo nord-oriente de Varsovio, Bialistoko, la 15an de decembro 1859 (aŭ la 3an de decembro laŭ la Julia kalendaro tiam uzata en Rusio).

La patro Marko, estis profesoro pri franca kaj germana lingvoj. Ludoviko estis la unuanaskito el inter 9 infanoj kaj havis 4 fratojn kaj 4 fratinojn.

Post siaj lernojaroj en Bialistoko, de 1869 ĝis 1873 kaj en Varsovio de 1874 ĝis 1879, li lernas medicinon (dum du jaroj en Moskvo kaj 3 jaroj en Varsovio) kaj ricevas sian diplomon en januaro 1885.

Sed tro sentema antaŭ la suferoj de siaj malsanuloj, post praktikado dum ia tempo en Veisiejai (Litovio), li decidas fakiĝi en oftalmologio, kies lernado li komencas en Varsovio kaj finas ĝin en Vieno en 1886.

Li edziĝas en 1887 kun la filino de riĉa komercisto de Kovno (Litovio), Klara Silbernik, el kiu li ricevos 3 infanojn : unu filon kaj du filinojn (1).

Li establiĝas en Varsovio komence de 1898, kie li praktikos ĝis sia morto.

Ekde sia junaĝo, L. Zamenhof sin dediĉis al la studado kaj al la realigo de lingvo, kiun li destinis por ĉiuj (2).

Jam en 1885 lia lingvo estas preta, sed li estas devigata atendi du jarojn antaŭ ol trovi la necesan monon por ĝia publikado. Estas parto de la doto fordonita de lia fianĉino, kiu permesas tion, la 26an de julio 1887. Oni bone scias, ke li elektis la kaŝnomon D-ro Esperanto (tiu, kiu esperas). De tiam, lia vivo kunfandiĝas kun la Esperanta Movado.

-----
(1) Lia filo Adamo, kuracisto, estos pafmortigita de la nazioj en 1940. Liaj filinoj Sofia, ankaŭ kuracistino kaj Lidia, juristino, trovos la morton en la gasĉambroj de Treblinka.

(2) Sekve de kio, la kelkfoje uzata nomo : universala lingvo. Universala ne estas sinonimo de unika, kiel kelkaj kredas (aŭ volas kredi) malprave. (Vidu ex. Pitié pour Babel (Kompato al Babelo) de Michel Bruguière noto 2 sur la paĝo 67 aŭ Les fous du langage (La frenezuloj pro la lingvaĵo), de Marina Yaguello, paĝo 33 kaj sekvantaj.

Pendant 18 ans, il publie beaucoup, anime une revue : l'Esperantisto, répond à de nombreux lecteurs et adeptes et, en 1905, c'est la consécration au 1er Congrès Universel, organisé à Boulogne sur mer par les espérantistes français : l'avocat Michaux, le Dr Javal, le Général Sebert (ces deux derniers, membres de l'Institut), les professeurs Carlo Bourlet, Emile Boirac, Théophile Cart, etc

A Paris, Zamenhof est reçu à l'Hôtel de ville Il est fait Chevalier de la Légion d'Honneur le 26 juillet 1905.

Chaque année, un Congrès se tient dans un pays différent donnant aux espérantistes l'occasion de se rencontrer et d'échanger leurs points de vue sur les sujets les plus divers (1906 à Genève, 1907 à Cambridge, 1908 à Dresde, etc.). Il y prononce des discours inauguraux très remarqués.

En 1914, le Congrès doit se tenir à Paris. Plus de 3700 espérantistes se sont inscrits. Mais le 1er août, jour de l'ouverture, la mobilisation générale surprend les congressistes qui, la mort dans l'âme, doivent rejoindre leurs pays respectifs.

Zamenhof a été stoppé, à l'aller à la frontière allemande. Il rejoindra Varsovie par la Suède, après un voyage épuisant qui altèrera sa santé déjà chancelante.

Il fait des projets pour la fin de la guerre, mais il ne la verra pas. Il meurt à Varsovie le 14 avril 1917, à 59 ans.

Reconnaissant les mérites de l'illustre médecin et linguiste polonais, l'UNESCO devait en 1959, à l'occasion du centenaire de sa naissance, classer Zamenhof parmi les grands hommes de l'humanité.

Biographies de Zamenhof

- o - o - o - o -

La vie de Zamenhof a fait l'objet de plusieurs biographies. Citons les principales, en espéranto :

- Vivo de Zamenhof, par Edmond Privat - 1920.
- Le docteur Esperanto, par Marie Ziolkowska (Varsovie), traduction française (sans nom d'auteur), avec préface par le docteur A. Albault - Marmande - 1959.
- Zamenhof, par E. Drezen - Leipzig - 1929.
- Zamenhof, l'auteur de l'Esperanto, par Marjorie Boulton, - La Laguna - 1963.

En outre, plusieurs ouvrages ont consacré de nombreuses pages à la biographie de Zamenhof. Citons-en 3, également en espéranto :

- Enciklopedio de Esperanto - 1933
- Esperanto en perspektivo - 1973
- 1887 kaj la sekvo, par G. Waringhien - 1980

Dum 18 jaroj li publikigas multon, animas revuon, l'Esperantisto, respondas al multaj legantoj kaj adeptoj, kaj en 1905 estas la konfirmo dum la unua Universala Kongreso organizita en Bulonjo-ĉe-Marŝo fare de la francaj Esperantistoj : la advokato Michaux (Miŝo), la D-ro Javal (Javal) kaj la Generalo Sebert (Seber), tiuj du lastaj, membroj de la Franca Instituto, la profesoroj Carlo Bourlet (Karlo Burle'), Emile Boirac (Emil Bŭarak), Théophile Cart (Teofil Kar), ktp.

En Parizo, Zamenhof estas akceptata en la Urbodomo. Li fariĝas Kavaliro de la Honorlegio, la 26an de julio 1905.

Ĉiu jaro, Kongreso havas lokon en malsama lando, kiu donas al la Esperantistoj la okazon renkonti unu la alian kaj intersanĝi siajn vidpunktojn pri la temoj plej diversaj (1906 en Ĝenevo, 1907 en Kambridĝo, 1908 en Dresdeno, ktp. Li eldiras tie inaŭgurajn paroladojn tre rimarkatajn.

En 1914, la Kongreso estas okazigota en Parizo. Pli ol 3700 E-istoj aliĝis. Sed la 1an de aŭgusto, tagon de la malfermo, la ĝenerala mobilizado surprizas la kongresistojn, kiuj konsternitaj estas devigataj reveni al siaj respektivaj landoj.

Zamenhof estis haltigita irvoje ĉe la germana landlimo. Li revenos Varsovion tra Svedio, post lacega vojaĝo, kiu difektos lian sanstaton jam ŝanceliĝantan.

Li faras projektojn por la fino de la milito, sed li ne vidos ĝin. Li forpasas en Varsovio, la 14an de aprilo 1917, 59-jaraĝa.

Agnoskante la meritojn de la famega kuracisto kaj lingvisto pola, UNESKO, en 1959, okaze de la centjariĝo de lia naskiĝo, enlistigis Zamenhof inter la eminentulojn de la tuta homaro.

Biografioj de Zamenhof

- o - o - o - o -

La Zamenhofa vivo estis temo de pluraj biografioj. Ni citu la ĉefajn :

- Vivo de Zamenhof, de Edmond Privat - 1920
- La Doktoro Esperanto, de Maria Ziolkowska (Varsovio).
- Zamenhof, de E. Drezen - Leipzig - 1929.
- Zamenhof, la aŭtoro de Esperanto, de Marjorie Boulton - La Laguna - 1963.

Krome, pluraj verkoj dediĉis multajn paĝojn al la biografio de Zamenhof. Ni citu tri el ili :

- Enciklopedio de Esperanto - 1933
- Esperanto en perspektivo - 1973
- 1887 kaj la sekvo, de G. Waringhien - 1980.

Points de repère historiques du Mouvement Esperanto.

Il y a cent ans.

Parution du premier livre en espéranto.

Le 26 juillet 1887 sortait d'une imprimerie de Varsovie (Russie)(1) la première publication relative à l'espéranto : le "manuel d'études pour Russes", pour lequel le permis d'imprimer avait été obtenu de la censure russe le 21 mai 1887 et le permis de publier le 14 juillet 1887.

Ce petit livre, en langue russe, au format 19,5 X 14 cm comportait 40 pages. Sur la couverture on pouvait lire :

Dr Esperanto

Langue internationale

Préface et manuel complet (pour Russes)

Prix : 15 kopeks

Varsovie. Typolithographie H. Kelter

Rue Novolipie, nr 11

avec l'inscription :

*" Pour qu'une langue soit universelle,,
il ne suffit pas de lui en donner le nom ".*

Sur la 2ème page, on trouvait cet avis :

*La langue internationale, comme toute
langue nationale est propriété commune.
L'auteur abandonne à jamais tous les
droits personnels sur elle.*

*et sur la page 3 de couverture, cette
précision :*

*" Chacun a le droit de traduire cette
brochure en n'importe quelle langue".*

*Enfin sur la page 4, l'adresse de
l'auteur :*

*A M. le Docteur Zamenhof, pour le
Dr Esperanto, à Varsovie.*

Le livre contenait :

1.- une préface (pages 1 à 8)

*2.- L'exposé de la méthode que
Zamenhof a adoptée pour résoudre deux
difficultés qui se sont présentées à lui :*

Historiaj signiloj de la Esperanta Movado.

Antaŭ cent jaroj.

Apero de la unua libro en esperanto.

La 27an de julio 1887 eliris el presejo de Varsovio (Rusio)(1) la unua eldonaĵo rilate al Esperanto : la "Lernolibro por Rusoj" por kiu la permeso presi estis ricevita de la rusa cenzuro la 21an de majo 1887 kaj la permeso publikigi la 14an de julio 1887.

Tiu libreto, ruslingva, laŭ la formato 19,5 x 14 cm enhavis 40 paĝojn. Sur la kovrilpaĝo oni povis legi :

D-ro Esperanto

Lingvo internacia

Antaŭparolo kaj kompleta lernolibro (por Rusoj)

Prezo : 15 kopekoj

Varsovio Tipolitografio H. Kelter

Strato Novolipie nr 11

kun la surskribo :

*" Por ke lingvo estu universala, ne
sufiĉas nomi ĝin tia"*

Sur la dua paĝo, oni trovis tiun avizon :

*Lingvo internacia, kiel ĉiu nacia lingvo
estas komuna proprajo. La aŭtoro forlasas
por ĉiam ĉiujn personajn rajtojn pri ĝi.*

kaj sur la 3a kovrilpaĝo, tiun precizaĵon :

*Ĉiu havas la rajton traduki ĉi tiun
broŝuron en kiun ajn lingvon.*

*Finfine, sur la 4a kovrilpaĝo, la adreson
de la aŭtoro :*

*Al Sinjoro Doktoro L. Samenhof, por
la doktoro Esperanto, en Varsovio.*

La libro entenis :

1.- Unu Antaŭparolon (paĝoj 1 ĝis 8)

*2.- La raporton pri la metodo , kiun
adoptis Zamenhof por solvi du
malfacilaĵojn, kiujn aperis antaŭ li :*

un premier problème : comment faire pour que la langue soit extraordinairement facile, de façon qu'on puisse l'apprendre en se jouant (pages 9 et 10)

3.- Un deuxième problème : Comment faire pour que chacun l'ayant apprise puisse l'utiliser immédiatement avant même qu'elle ne soit officiellement adoptée et quel que soit le nombre de ses adeptes (pages 11 à 17).

*4.- Des specimens de la langue .
(pages 18 à 20).*

a) Le Pater.

b) Un extrait de la Bible (les 10 premiers versets de la Genèse).

c) un modèle de lettre.

*d) 3 poésies : mia penso (original)
une traduction de H. Heine.
Ho mia kor' (original)*

En outre, sur une grande feuille de 41,5 sur 44,5 cm était ajouté un vocabulaire espéranto-russe comprenant 917 radicaux.

Ce premier livre parut ensuite dans les langues polonaise (le 6 septembre), française et allemande (le 24 novembre) - selon notre calendrier - dans des traductions de Zamenhof lui-même.

Au début de 1888 parut la traduction en anglais par J. Steinhaus, mais Zamenhof la jugea mauvaise. il publia un an après, celle de H. Geoghegan et détruisit la première.

La préface et la partie grammaticale du "premier livre", complétées par le "dictionnaire universel" (1893) et le recueil d'exercices (1894) devint en 1905, le "Fundamento de Esperanto", ouvrage de référence de tous les pratiquants de la langue internationale.

(1) Le Congrès de Vienne (1815) avait attribué à la Russie le Grand Duché de Varsovie, créé par Napoléon en 1807. La Pologne disparaissait de la carte en tant qu'Etat indépendant. Elle fut ressuscitée, on le sait, par le traité de Versailles, en 1919, deux ans après la mort de Zamenhof.

- unua problemo : kiel fari por ke la lingvo estu eksterordinare facila, tiel ke oni povu ellerni ĝin ludante (paĝoj 9 kaj 10).

3.- dua problemo : kiel fari, por ke ĉiu, kiu ellernis tiun ĉi lingvon, povu uzi ĝin antaŭ ol ĝi estu oficiale akceptita kaj kiu ajn estu la nombro de ĝiaj adeptoj (paĝoj 11 ĝis 17).

4.- Specimenojn de la lingvo (paĝoj 18 ĝis 20).

a) Patro Nia.

b) El la Biblio (la dek unuaj versegoj de la Genezo)

c) letermodelo.

*d) 3 poeziaĵoj - Mia penso (originalaĵo)
- Traduko de H. Heine
- Ho mia kor' (originalaĵo)*

Krome, sur foliego de 41,5 x 44,5 estis aldonita E-Rusa vortaro enhavanta 917 radikojn.

Tiu unua libro eldoniĝis poste en la pola (la 6an de septembro), franca kaj germana (la 24an de novembro) lingvoj - laŭ la Gregoria kalendaro - en tradukoj de Zamenhof mem.

Komence de 1888, aperis la anglalingva traduko de J. Steinhaus. Sed Zamenhof taksis ĝin malbona. Li eldonis unu jaron poste, tiun de H. Geogegan kaj detruis la unuan.

La antaŭparolo kaj la gramatika parto de la "Unua Libro", kompletigitaj per la "Universala Vortaro" (1893) kaj la "Ekzercaro" (1894) fariĝis en 1905 la "Fundamento de Esperanto", referenca verko de ĉiuj praktikantoj de la internacia lingvo.

(1) La Viena Kongreso (1815) atribuis al Rusio la Grandan Duklandon de Varsovio, kreitan de Napoleono en 1807. Pollando malaperis el la mapo kiel sendependa ŝtato. Ĝi estis revivigita, oni scias, fare de la Versajla Traktato, en 1919, du jarojn post la morto de Zamenhof.

Dans Budapesta Informilo, au cours d'une séance publique de l'Académie d'Espéranto, lors du 71ème Congrès d'espéranto de Pékin, la question suivante a été posée : " Est-ce qu'il ne serait pas bon pour "internationaliser davantage" l'espéranto d'introduire des mots des langues asiatiques et africaines ?

A ce sujet, l'académicien Li Shijun (Ŝigun) a répondu avec sagesse à la question, que "de cette façon, l'espéranto ne deviendrait absolument pas plus international. L'essentiel est que l'espéranto, tel qu'il est, du fait de sa grammaire simple et de son système de construction des mots, satisfait très bien aux critères d'une langue internationale et même déjà, dans sa forme actuelle, il contient beaucoup de superfluités. Par exemple pourquoi utiliser, outre empereur, sultan et mikado ? (Il pourrait même citer deux mots chinois de même sens). Cela ne fait que compliquer l'étude." Il a encore parlé de l'introduction d'un mot chinois par un européen - d'ailleurs éminent - Non seulement le mot en question ne signifiait pas exactement ce que l'Européen pensait, mais encore le même concept s'exprimait de diverses façons dans les 55 langues chinoises. Cela n'augmente pas du tout l'internationalité (...). A la fin de la réunion, j'ai félicité Li Shijun pour son explication et lui ai dit que les Hongrois aussi sont bien dans leur peau et utilisent facilement l'espéranto, bien qu'on y trouve très difficilement des mots d'origine hongroise (1). Ce ne serait donc d'aucun secours pour nous si demain quelqu'un introduisait 100 mots hongrois en espéranto. (ŝetali (2) serait-il meilleur que promeni ?)

Prof. Dr O. Haszpra
de l'institut d'hydraulique de Budapest

(1) Il existe cependant sabro (sabre), ĉako (shako), gulaŝo (goulash), husaro (hussard), dolmano (dolman), hajduko (heiduque), forinto (forint), papriko (paprika), ĉardo (czarda, guinguette), ĉardaŝo (czardas, musique typique qu'on joue dans une csarda).

(2) forme espérantisée du mot hongrois ŝetal (prononc. ĉetal) (se promener).

- O - O - O - O - O - O - O - O -

De Monato :

L'AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) tire son nom de l'abréviation américaine (1). En français et en serbo-croate, cependant, son abréviation est différente : SIDA. On n'a pas entendu parler de problèmes soulevés en France par cette abréviation. Mais en Yougoslavie, il existe un prénom féminin largement utilisé, "Persida", dont le diminutif est "Sida". C'est pourquoi des milliers de Yougoslaves portant le nom de Sida se sont déjà plaintes aux autorités pour la maladie du même nom (plus exactement pour son sigle) (2). Des hommes annulent des rendez-vous quand ils s'aperçoivent qu'"elle" porte le nom de Sida. Une actrice a refusé de tenir le rôle féminin de Sida dans une pièce... Dès lors le service sanitaire yougoslave a demandé au Centre européen anti-SIDA à Paris de n'utiliser à l'avenir que le sigle américain AIDS pour la maladie.

(1) Syndrome d'immuno Déficience acquise.

(2) SIDA et AIDS ne sont pas des acronymes, mais des sigles.

En Budapeŝta Informilo, dum publika kunveno de la Akademio de Esperanto, okaze de la 71a Kongreso en Pekino, la jena demando estis metita ; " Ĉu ne estus bone "pli internaciigi" Esperanton per enkonduko de vortoj el aziaj kaj afrikaj lingvoj ?

Ĉi-okaze, akademiano Li Shijun (Ŝigun) respondis saĝe la demandon, ke tia-maniere Esperanto absolute ne fariĝus pli internacia. La esenca afero estas, ke Esperanto, kiel ĝi estas pro siaj simplaj gramatiko kaj vortkrea sistemo, tre bone kontentigas la kriteriojn de internacia lingvo, tamen eĉ jam, en sia nuna formo, ĝi enhavas superfluaĵojn. Ekzemple, kial uzi, krom imperiestro, sultanon kaj mikadon ? (Li eĉ povus diri du ĉinajn vortojn por tio). Tio nur malfaciligas la lernadon. Li citis ankaŭ pri enkonduko de ĉina vorto fare de - cetero eminenta - Eŭropano .Nur la vorto ne precize signifas tion, kion la Eŭropano pensis kaj cetero la saman koncepton eĉ la ĉinaj 55 lingvoj esprimas diversmaniere. Do tio tute ne kreskigas la internaciecon (...)

Fine de la kunveno, mi gratulis Li Shijun pro lia eksplikado kaj mi diris , ke ankaŭ la Hungaroj tre bone fartas kaj facile uzas Esperanton, kvankam oni tre malfacile trovas hungardevenajn vortojn en ĝi (1). Do estus nenia faciligo por ni se de morgaŭ iu enmetus cent hungarajn vortojn en Esperanton. Ĉu ŝetali estus pli bone ol promeni ?

Prof. Dro O. Haszpra
Hidraŭlika Instituto Budapeŝto

(1) Tamen ekzistas : sabro, ĉako, gulaŝo, husaro, dolmano, hajduko, forinto, papriko, ĉardo, ĉardaŝo, (Kuruco kaj pusto, kiuj kuŝas en P.I.V., laŭŝajne estas hapaksoj).

- O - O - O - O - O - O - O - O -

De Monato :

La malsano AIDS (Akirita Imun-Difekta Sindromo) havas sian nomon de l'uson-lingva mallongigo. En franca kaj serbokroata lingvoj, tamen, ĝia mallongigo estas alia : SIDA. Oni ne aŭdis pri problemoj en Francio, kiujn estigus ĝi tiu mallongigo. Sed en Jugoslavio estas vaste uzata antaŭnomo de virinoj kaj knabinoj " Persida", kies karesa formo estas "Sida". Miloj de jugoslavaj portantinoj de l'onomo "Sida", tial plendadis jam al la aŭtoritatoj pri la samnoma malsano, pli ĝuste pri ties akronimo (1) SIDA. Viroj nuligas rendezuojn, kiam ili konstatas, ke ŝi havas la nomon Sida. Aktorino rifuzis ludi rolon de virino "Sida" en teatraĵo... Nun la jugoslava sanitara servo petis la eŭropan AIDS-centron en Parizo, precipe uzi estonte nur la usonlingvan akronimon AIDS (1) por la malsano.

(1) SIDA kaj AIDS ne estas akronimoj sed sigloj.

Post kelkaj provoj (aidoso, SIDO, SIDA, ktp.) la Akademio rekomendas la formon "aideso", kiu estas akronimo.

LA DECLARATION DE BOULOGNE.

Chaque Congrès Universel fait l'objet de décisions importantes ou de résolutions. Deux Congrès, celui de Boulogne sur Mer (1905) et celui de Munich (1951) furent particulièrement remarquables à ce point de vue.

La déclaration de Boulogne, acceptée le 7 août 1905 définit officiellement en cinq points l'essence et les buts du Mouvement Espérantiste. En voici le texte intégral, lu par Zamenhof, au cours de ce premier Congrès international.

" C'est parce que beaucoup se font une idée extrêmement fautive de l'essence de l'espérantisme que nous, soussignés, représentants de l'espérantisme dans les différents pays du monde, réunis au Congrès international d'espéranto à Boulogne sur Mer, avons estimé nécessaire, selon la proposition de l'auteur de l'espéranto, de donner l'explication suivante :

1.- L'espérantisme est l'effort fait pour répandre dans le monde entier l'usage d'une langue humainement neutre qui, ne s'immisçant pas dans la vie privée des peuples et ne visant aucunement à rejeter les langues nationales existantes, donnerait aux hommes des différentes nations la possibilité de se comprendre entre eux, qui pourrait servir de langue de conciliation au sein des institutions publiques dans les pays où les différentes ethnies se querellent pour des questions de langues et dans laquelle pourraient être publiées les oeuvres qui ont un égal intérêt pour tous les peuples.

Toute autre idée ou aspiration que tel ou tel espérantiste associe à l'espérantisme est son affaire purement privée pour laquelle l'espérantisme ne répond pas.

2.- Actuellement, aucun observateur au monde ne doute plus de ce qu'une langue internationale ne peut être qu'une langue artificielle et parmi les innombrables essais tentés au cours des siècles derniers, qui tous ne constituent que des projets théoriques, seule une langue, l'espéranto, s'est avérée effectivement achevée, éprouvée de tous côtés, parfaitement viable et, à tous égards adéquate. C'est pourquoi les partisans de l'idée de langue internationale, conscients

qu'une dispute théorique ne conduirait à rien et que le but ne peut être atteint que par un travail pratique se sont regroupés depuis longtemps autour de la seule langue Esperanto et oeuvrent à sa diffusion et à l'enrichissement de sa littérature.

3.- Du fait que l'auteur de la langue Esperanto, dès le début, a refusé une fois pour toutes, tous ses droits personnels et privilèges relatifs à cette langue, l'Espéranto n'est la propriété de personne, ni matériellement, ni moralement.

Le propriétaire en est le monde entier et celui qui le désire peut éditer en cette langue ou à son sujet toutes oeuvres qu'il veut et l'utiliser quelle qu'en soit l'intention. Comme chefs spirituels de cette langue seront toujours considérées les personnes qui dans le monde espérantiste seront reconnues comme les écrivains les meilleurs et les plus talentueux dans cette langue.

4.- L'Espéranto n'a aucun législateur personnel et ne dépend d'aucun homme particulier. Toutes les opinions et oeuvres du créateur de l'Espéranto n'ont, comme les opinions et les oeuvres de tout autre espérantiste qu'un caractère absolument privé et pour personne obligatoire. Le seul ouvrage fondamental, une fois pour toutes imposé à tous les espérantistes est le petit ouvrage "Fundamento de Esperanto", dans lequel personne n'a le droit de faire de modification.

Si quelqu'un s'écarte des règles et des modèles donnés dans l'ouvrage cité, il ne pourra jamais se justifier par les mots "ainsi le désire ou le conseille l'auteur de l'Espéranto". Tout espérantiste qui ne pourra commodément exprimer une idée par la matière qui se trouve dans le Fundamento de Esperanto a le droit de s'exprimer de la manière qu'il trouvera la plus juste, ainsi qu'on le fait dans toute autre langue. Mais pour la parfaite unité de la langue, il est recommandé à chaque espérantiste d'imiter le plus possible le style qui se trouve dans les oeuvres du créateur de l'Espéranto, qui a le plus oeuvré pour - et en - cette langue et qui en connaît le mieux son esprit.

5.- Espérantiste est appelée toute personne qui connaît et utilise la langue Esperanto, quels qu'en soient les buts. L'appartenance à une association espérantiste active est recommandable, mais non obligatoire.

LA BULONJA

DEKLARACIO.

Ĉiu universala kongreso estas okazo fari gravajn decidojn aŭ rezoluciojn. Du Kongresoj tiu de Bulonjo-ĉe-Marŝo (1905) kaj tiu de Munkeno (1951) estis aparte rimarkindaj tiurilate.

La Deklaracio de Bulonjo, akceptita la 7an de aŭgusto 1905, difinas oficiale en kvin punktoj la esencon kaj la celojn de la Esperanta Movado. Jen ties integrala teksto, legita de Zamenhof dum la unua Internacia Kongreso.

"Ĉar pri la esenco de la Esperantismo multaj havas tre malveran ideon, tial ni subskribintoj, reprezentantoj de la Esperantismo en diversaj landoj de la mondo, kunvenintaj al la internacia Kongreso Esperantista en Boulogne-sur-Mer, trovis necesa laŭ la propono de la aŭtoro de la lingvo Esperanto doni la sekvantan klarigon :

1.- La Esperantismo estas penado disvastigi en la tuta mondo la uzadon de lingvo neŭtrale homa, kiu "ne entrudante sin en la internan vivon de la popoloj kaj neniom celante elpuŝi la ekzistantajn lingvojn naciajn", donus al la homoj de malsamaj nacioj la eblon kompreniĝadi inter si, kiu povus servi kiel paciga lingvo de publikaj institucioj en tiuj landoj, kie diversaj nacioj batalas inter si pri la lingvo, kaj en kiu povus esti publikigitaj tiuj verkoj, kiuj havas egalan intereson por ĉiuj popoloj. Ĉiu alia ideo aŭ espero, kiun tiu aŭ alia esperantisto ligas kun Esperantismo, estos lia afero pure *privata*, por kiu la Esperantismo ne respondas.

2.- Ĉar en la nuna tempo neniu esplorado en la tuta mondo jam dubas pri tio, ke lingvo internacia povas esti nur lingvo *arta*, kaj ĉar el ĉiuj multegaj provoj, faritaj en la daŭro de la lastaj du centjaroj, ĉiuj prezentas nur teorian projektojn, kaj lingvo efektive finita, ĉiuflanke elprovita, perfekte vivipova kaj en ĉiuj rilatoj pleje taŭga montriĝis nur unu sola lingvo, Esperanto, tial la amikoj de la ideo de lingvo internacia, konsciante, ke teoria

disputado kondukos al nenio kaj ke la celo povos esti atingita nur per laborado praktika, jam de longe ĉiuj grupiĝis ĉirkaŭ la sola lingvo *Esperanto* kaj laboras por ĝia disvastigado kaj riĉigado de ĝia literaturo.

3.- Ĉar la aŭtoro de la lingvo Esperanto tuĝ en la komenco rifuzis unu fojon por ĉiam ĉiujn personajn rajtojn kaj privilegiojn rilate tiun lingvon, tial Esperanto estas "nenies propraĝo", nek en rilato materiala, nek en rilato morala.

Materiala mastro de tiu ĉi lingvo estas la tuta mondo kaj ĉiu deziranto povas eldonadi en aŭ pri tiu ĉi lingvo ĉiajn verkojn, kiajn li deziras, kaj uzadi la lingvon por ĉiaj eblaj celoj ; kiel spiritaĝ mastroj de tiu ĉi lingvo estos ĉiam rigardataĝ tiuj personoj, kiuj de la mondo esperantista estos konfesataĝ kiel la plej bonaj kaj plej talentaj verkistoj en tiu ĉi lingvo.

4.- Esperanto havas neniun personan leĝdonanton kaj dependas de neniu aparta homo. Ĉiuj opinioj kaj verkoj de la kreinto de Esperanto havas, simile al la opinioj kaj verkoj de ĉiu alia esperantisto, karakteron absolute privatan kaj por neniu devigan. La sola unu fojon por ĉiam deviga por ĉiuj esperantistoj fundamento de la lingvo Esperanto estas la verketo "Fundamento de Esperanto", en kiu neniu havas la rajton fari ŝanĝon. Se iu dekliniĝas de la reguloj kaj modeloj donitaj en la dirita verko, li neniam povas pravigi sin per la vortoj " tiel deziras aŭ konsilas la aŭtoro de Esperanto". Ĉiu ideon, kiu ne povas esti oportune esprimata per tiu materialo, kiu troviĝas en la "Fundamento de Esperanto", ĉiu esperantisto havas la rajton esprimi en tia maniero, kiun li trovos la plej ĝusta, tiel same, kiel estas farate en ĉiu alia lingvo. Sed pro plena unueco de la lingvo, al ĉiuj esperantistoj estas rekomendate imitadi kiel eble plej multe tiun stilon, kiu troviĝas en la verkoj de la kreinto de Esperanto, kiu la plej multe laboris por kaj en Esperanto kaj la plej bone konas ĝian spiriton.

5.- Esperantisto estas nomata ĉiu persono, kiu scias kaj uzas la lingvon Esperanto, tute egale por kiaj celoj li ĝin uzas. Apartenado al ia aktiva Societo esperantista por ĉiu esperantisto estas rekomendinda, sed ne deviga.

Rions ensemble

Voici quelques anecdotes tirées de la très intéressante revue hongroise "hungara Vivo" (La Vie hongroise) et qui semblent prouver que les sujets de plaisanterie sont universels.

- *Etonnant ! Votre fiston de quatre ans lit "hungara Vivo" dans la cour. Est-ce que vraiment, il sait déjà lire ?*

"- *Qu'allez-vous imaginer ? Il ne fait que résoudre les mots-croisés*".

"- *Comment allez-vous ?*" demande le médecin au patient à la mauvaise mine, qui répond, avec assurance :

"- *Un peu mieux. J'ai rigoureusement suivi la recommandation, portée sur le médicament*".

"- *Vraiment ? Quelle recommandation ?*"

"- *Il y avait sur l'étiquette : " A tenir strictement fermé*".

Les garçons de la classe de 2ème envoient une lettre aux filles de la même classe :

"- *Venez cet après-midi dans le parc. Il serait agréable de s'embrasser un peu.*"

La lettre en réponse arrive bientôt :

"- *Ecrivez aux filles de la 4ème. Nous sommes un peu plus avancées*".

"- *Pardonnez-moi, chef, mais je ne supporte pas que mon collègue Chap m'ait appelé triple idiot !*"

"- *Ne vous tracassez pas pour cela ! Ce Chap n'est pas capable de juger. Il ne fait que répéter sottement ce que disent les autres*".

Après l'entr'acte, le public du théâtre revient à ses sièges. Survient un homme qui demande à une dame assise dans la rangée :

"- *Pardonnez-moi, est-ce à vous que j'ai marché sur le pied, tout à l'heure ?*"

"- *Malheureusement oui !*"

"- *Bien. Viens Mariette. C'est bien dans cette rangée que sont nos places*".

"- *Est-ce que le médicament que je vous ai prescrit vous a fait du bien ?*" demande le médecin.

"- *Ho ! oui. A merveille ! Chaque nuit je suis capable de faire l'amour quatre fois*".

"- *Très bien ! Et comment votre femme a-t-elle accepté cela ?*"

"- *Je ne sais pas. Depuis lors, je ne suis pas rentré à la maison*".

"- *Petit père, tu parles vraiment très grossièrement devant notre enfant,*" ronchonne la femme. *" Retiens-toi un peu. Tu n'es pas en train de conduire une auto ni assis dans un stade pendant un match "...!*

Ni ridu kune

Jen kelkaj anekdotoj eliritaj el la interesege revuo " Hungara Vivo", kiu, laŭŝajne pravas, ke la ŝercaj temoj estas universalaj.

- " Mirinde ! Via fileto legas HUNGARAN VIVOn en la korto ! Ĉu li vere scipovas legi ?

- " Kion vi imagas ? ! Li nur solvas la krucenigmojn.

- " Kiel vi fartas ? demandas la kuracisto de la malsanaspekta paciento, kiu memfide respondas :

- " Iom pli bone, ja mi severe sekvis la preskribon sur la medikamento".

- " Ĉu vere ? Kiun preskribon ?"

- " Estis sur la etikedo : tenu ĝin strikte fermita".

- La knaboj de la 8a klaso sendas leteron al la samklasaj knabinoj :

- " Venu posttagmeze en la parkon. Estus agrable iomete kisadi".

Baldaŭ venas la respondletero :

- " Skribu al la knabinoj de la 6a klaso ! Ni jam iris pluen".

- " Pardonu, ĉefo, sed mi ne eltenas, ke kolego Ĉap nomis min granda idioto".

- " Nenion zorgu pri tio, tiu Ĉap ne kapablas juĝi ! Li nur ripetadas tion, kion diras la aliaj "...

- Post la paŭzo, la teatra publiko revenas al siaj seĝoj. Venas ankaŭ viro, kiu demandas sinjorinon sidantan en la vico :

- " Pardonu, ĉu estis vi kies piedon mi antaŭe surtretis " ?

- " Bedaŭrinde jes ! "

- " Bone. Venu Marinjo, en tiu ĉi vico estas niaj lokoj".

- " Ĉu helpis vin la medikamento, kiun mi preskribis por vi ? " demandas la kuracisto.

- " Ho jes, grandioze ! Jam ĉiunokte mi kapa blas amori kvarfoje .

- " Bonege ! Kaj kiel akceptis tion via edzino ?

- " Mi ne scias. De tiam mi ne estis hejme".

- " Paĉjo, vi parolas ja treege triviale antaŭ nia infano", grumblas la edzino, "retenu vin iomete, vi ne kondukas nun aŭton, nek sidas en sportejo dum matĉo "...

Mélanges.

L'âne et le fils du magicien.

Au temps d'autrefois, certain paysan revenait de la foire de Pontoise où il avait peut-être vidé trop de chopines (1), si bien que, sa tête étant pesante et ses jambes peu solides, il s'assit au pied d'un arbre, la bride de l'âne à son bras, et s'endormit si bien qu'il ronflait à faire trembler les ramures.

Passent deux chercheurs d'aubaines qui, le voyant si bien pris de sommeil, pensèrent à le dépouiller de son baudet, sans qu'il pût leur chercher noise.

Les voilà débridant, débâtant la bête; puis l'un s'en va avec elle au plus vite. L'autre, s'étant accomodé dans les harnais et tenant la place de l'âne, se met à tirer si fort sur les courroies que le dormeur s'en réveille.

- Ca, fait-il, tout ébaubi, où est donc mon âne ?
- Hé ! soupire l'autre, il est là, mon maître.
- Comment, là !... Je ne vois que vous.
- Eh bien ! moi ou l'âne, c'est tout un.
- Qu'est-ce à dire ? Je n'entends pas de cette oreille. Et il faudra bien que vous me disiez ...

- Mais je ne demande pas mieux, mon maître.
- Votre maître, moi ?
- Oui, puisque je suis votre âne.
- Hein !
- Ecoutez mon maître, écoutez.
- Voyons, voyons, parlons peu et parlons bien.

- Oui, mon maître. Figurez-vous que je suis le fils d'un grand magicien. Etant jeune homme, sachant que mon père avait du bien, je menais joyeuse vie, je m'amusais, je buvais, je mangeais. Mon père me grondait, me menaçait, mais je ne l'écoutais guère. Tant et si mal fis-je envers lui, qu'un jour, il y a de ça cinq ans juste aujourd'hui, à cette heure même, mon père, furieux de voir que je ne me corrigeais pas, me dit : Puisque tu persistes dans tes débauches, tu vas passer dans le corps d'un âne, où tu resteras pendant cinq ans"

Et ce que mon père avait dit arriva : à peine avait-il fini de parler que j'eus quatre pieds au lieu de deux, des oreilles de longueur et tout ce qui s'ensuit... Et j'ai été cinq ans ainsi. C'est bien, du reste, le bon Dieu qui m'avait fait vous avoir pour maître, et je vous sais grand gré de la façon dont vous m'avez traité.

- Heu, heu ! Je vous ai bien donné quelques coups de trique cependant !

- Bah ! ne devais-je pas être châtié pour mes anciennes fautes ? Enfin les cinq ans

Miksaĵoj

La azeno kaj la filo de la magiisto.

Malnovtempe, ia kampulo revenis el la foiro de Pontoise (Pontuaz), kie li eble malplenigis tro da vinpindoj (1), tial, ke lia kapo estis pezanta kaj liaj kruroj malfirmaj, li sidigis piede de arbo, braktenante la bridon de la azeno kaj endormigis tiel profunde, ke lia ronkado tremigis la branĉaron.

Preterpasas du sercistoj de ŝancaj akiraĵoj, kiuj vidante lin tiel endormigita, ekpensas senigi lin el lia azeno sen ke li povu disputi ilin.

Jen ili estas malbridigantaj la beston. Poste, unu ekiras kun ĝi, rapidege. La alia, post enjungulariĝo kaj preninte la lokon de la azeno ektiregas tiel forte sur la rimenoj, ke la dormanto vekigis.

- Ej ! li diras, miregita, kie estas mia azeno ?
- He ! vespiras la alia, ĝi estas tie, mia mastro.
- Kiel tie ? Mi vidas nur vin.
- Nu ! mi aŭ la azeno estas la samo.
- Kion signifas tio ? Mia orelo miskomprenas.
- Vi ja estos devigata diri al mi ...
- Sed mi ne deziras alion, mia mastro.
- Via mastro, mi ?
- Jes, ĉar mi estas via azeno.
- Kion ?
- Aŭskultu, mia mastro, aŭskultu.
- Ba ! Ba ! Ni parolu malmulte sed ni parolu bone.
- Jes, mia mastro. Eksciu, ke mi estas la filo de granda magiisto. Dum mi estis junulo, sciante pri la havaĵo de mia patro, mi gajvivis, amuziĝadis, drinkadis, manĝadis. Mia patro admonadis min, minacadis min, sed mi aŭskultis lin malmulte. Tiel multe kaj tiel malbone mi agis kontraŭ li, ke iun tagon, ekzakte kvin jarojn antaŭ hodiaŭ, ĝuste ĉe tiu horo, mia patro kolerigita vidante, ke mi ne pliboniĝis, diris al mi : " Tial, ĉar vi persistas en viaj diboĉoj, vi tuj transpasos en la korpon de azeno, kie vi restos dum kvin jaroj".

Kaj tio, kion mia patro diris, okazis : apenaŭ li finis paroli, kiam mi ekhavis kvar piedojn anstataŭ du, longajn orelojn kaj la ceteron. Kaj mi estis tia dum kvin jaroj. Ja tamen estas Dio, kiu igis min havi vin kiel mastron kaj mi dankegas vin pro la maniero laŭ kiu vi traktis min.

- Ej ! Ej ! Tamen mi ja donis al vi kelkajn bastonbatojn.

- Pa ! Ĉu mi ne devis esti punata pro miaj malnovaj pekoj ? Finfine la kvin jaroj ĵus

viennent de finir, j'ai repris mon ancienne forme, et me revoilà jeune homme. Oh! mais je n'ai pas l'intention de vous faire tort. Ane, j'étais à vous, jeune homme, je le suis encore. Vous êtes mon maître; gardez-moi, emmenez-moi, et faites de moi ce que vous voudrez. En vérité et malheureusement, je n'ai jamais su que boire, manger et m'amuser je ne vous serai pas d'une grande aide, car je ne suis guère fort, comme vous le voyez, mais toujours est-il que vous avez droit entier sur moi. Je suis donc à votre entière soumission.

Fort bien! fit le paysan, mais dans tout ça, je vois qu'il faudra d'abord vous nourrir, sans aucun profit à attendre; pas fort, ne sachant rien faire, et sûrement pas courageux, me voilà bien loti; au lieu d'une aide, j'aurai une charge.

- Hélas!

Eh! Va-t-en au diable! Tous tes hélas ne me rendront pas mon âne.

- Que voulez-vous, mon pauvre maître!

- Mais je ne suis pas ton maître, entends-tu bien? Je ne te connais pas, garnement! et détaille un peu vite, ou sinon...

L'autre ne se le fit pas dire deux fois...

A quelques jours de là, notre homme, qui avait absolument besoin d'un âne, se rendit, avec l'intention d'en acheter un nouveau, à une foire où l'autre larron avait mené vendre l'âne volé.

La brave bête, reconnaissant son ancien maître, lui fit fête à sa façon, poussant un petit cri, flairant de son côté et se trémoussant d'aise; mais le paysan, qui le remarqua, prenant un air coupable:

- Oh! Oh! fit-il, je te connais, toi! Tu auras encore fait quelque farce à ton magicien de père et il t'a remis dans le corps de l'âne. A d'autres, mon gars, c'est assez d'une fois. Bonsoir!

Et tout rengorgé, il alla marchander un autre baudet.

La Mosaïque, 1874

(1) de Ginglet, sans doute...

Le Ginglet est un petit vin aigrelet qu'avant l'urbanisation on produisait dans la région de Pontoise. La tradition est maintenue par une petite production qui permet une dégustation à l'occasion de la foire de la Saint-Martin.

finiĝis, kaj mi reprenis mian eksan formon kaj jen denove, mi estas junulo. Oh! Sed mi ne havas la intencon malutili vin. Azeno mi estis via, junulo mi estas ankoraŭ via. Vi estas mia mastro! Gardu min, elkonduku min kaj faru el mi tion, kion vi volas. Envere, kaj bedaŭrinde, mi ĉiam sciis nur drinki, manĝi kaj amuzigi. Mi ne estos al vi granda helpo, car mi estas malmulte forta, kiel vi vidas, sed ĉiamaniere, vi havas ĉion rajton sur mi. Do mi estas je via plena submetigo.

- Bonege! diras la kampulo, sed en ĉi-tio, mi vidas, ke mi estos devigata unue nutri vin sen ia profito atendota: kun malfortulo scianta nenion fari kaj verŝajne malkuraĝa, jen mi estas bone regalata! Anstataŭ helpon, mi havas ŝarĝon!

- Ho ve!

- Ej! iru al la diabloj! Ĉiuj viaj veoj ne redonos al mi mian azenon.

- Bedaŭrinde! mia kompatinda mastro.

- Sed mi ne estas via mastro! Ĉu vi bone aŭdas? Mi ne konas vin, bubaĉo! Kaj forkuru iom rapide aŭ se ne...

La alia ne dirigis tion al si dufoje...

Post kelkaj tagoj, nia viro, kiu nepre bezonis azenon, iris intence aĉeti novan al foiro, kien la alia ŝtelisto estis kondukinta la ŝtelitan azenon.

La brava besto, rekonante sian eksan mastron, ĝoje akceptis lin siamaniere, ekkrietante, flarante liaflanken kaj svingetiĝante pro kontenteco. Sed la kampulo, kiu rimarkis ĝin, prenante mienon de kulpulo:

- Oh! Oh! li diris. Mi konas vin! Verŝajne vi ankoraŭ faris ian burleskaĵon al via magiista patro kaj li remetis vin en la korpon de la azeno. Al aliuloj, mia knabego. Unu fojo sufiĉas. Bonan vesperon!

Kaj ŝvelparadante, li iris marĉandi alian azenon.

La Mosaïque 1874

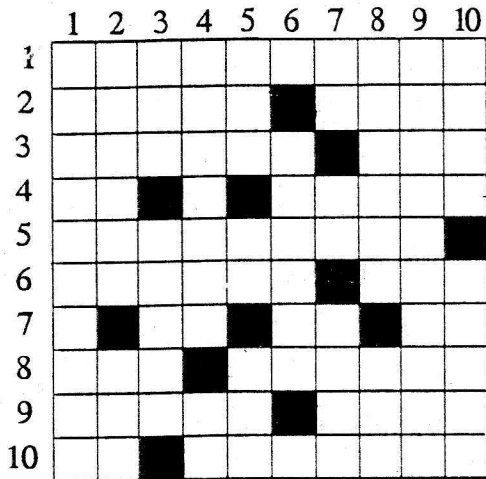
(1) da Ginglet, verŝajne. La Ginglet (jingle') estas acideta vino, kiun antaŭ la urbanizado, oni produktis en la regiono de Pontoise. La tradicion, oni daŭrigas, per malgranda produktado, kiu permesas gustumadon okaze de la foiro de Saint Martin (Sankta Martino)(la 11an de Novembro).

Mots-Croisés très faciles

- o - o - o - o -

Les définitions sont en français : les mots à trouver sont les traductions de ces mots ou expressions en espéranto.

Horizontalement

- 1.- Camarade, copine (mot dérivé).
- 2.- Abeille.- Idole (s.f.)(1)
- 3.- Tomate.- En commençant (adverbe).
- 4.- Suffixe signifiant : un groupe, une collection d'objets de même espèce et formant un ensemble.- Sous-officier de marine *(2)
- 5.- Un stimulant (mot dérivé).
- 6.- En tyran (adverbe).- Ocre (s.f.).
- 7.- Terminaison du présent de l'indicatif.- Symbole chimique du tantale.- Article défini.
- 8.- Onde (s.f.).- Amende (mot composé) (s.f.).
- 9.- Fée (mot dérivé).- Arbre.
- 10.- Huit.- Idylles.

Verticalement.

- 1.- Catastrophe.
- 2.- Avorter.- Ni.
- 3.- Même (adverbe).- Aller régulièrement ou longtemps (mot dérivé).
- 4.- Présent de l'indicatif du verbe "alarmer".- Nous.
- 5.- Compagnie (de soldats, de perdrix, etc.)(s.f.).- Les deux premières lettres du sigle (espéranto !) correspondant à O.N.U.- Mode (s.f.).
- 6.- Omelette.
- 7.- Dieu (s.f.).- Les deux voyelles de "aimer" (en espéranto !)- Annales * (s.f.).
- 8.- Un idéal ..- Au sujet de ... (préposition).
- 9.- Boîte de nuit, night-club (mot composé).
- 10.- Huile.- Grenouilles.

Notes :

(1) (s.f.) signifie : sans la lettre finale (généralement la lettre o , car ne sont concernés que les substantifs, simples, dérivés ou composés) (Cette licence est possible grâce à la 16ème règle de la Grammaire).

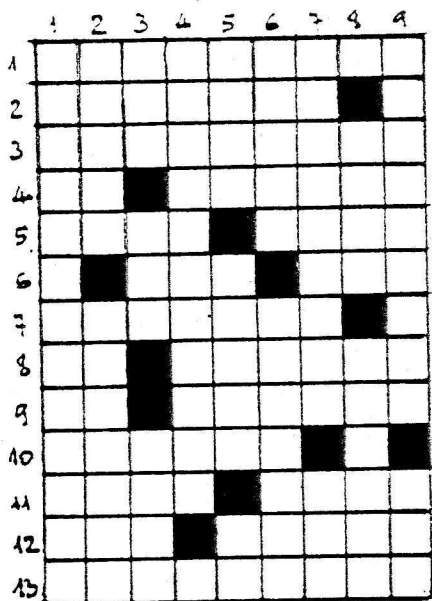
mot dérivé : mot obtenu par la juxtaposition d'un radical et d'un affixe (ou de plusieurs) (= préfixe, suffixe ou préposition)

mot composé : mot obtenu par la juxtaposition de deux radicaux et le cas échéant, d'un ou de plusieurs affixes.

(2) Tous les radicaux et affixes utilisés, ainsi que les mots composés figurent dans le Grand Dictionnaire Esperanto-Français, de Gaston Waringhien, qui nous servira de référence pour cette série de problèmes. Mais pas forcément dans les autres dictionnaires, qui ont quelques manques. Par ex. tirano, mot officiel (1ère O.A.) ne figure pas dans le lexique Fondamental de Roger Léger.- Maato ne figure pas dans le dictionnaire Français-Espéranto de R.Léger et A. Albault. Analo ne figure pas dans les dictionnaires de Grosjean-Maupin et ne figure qu'au pluriel dans le dictionnaire déjà cité de R. Léger et A. Albault.

Nous avons pensé, cependant, que le dictionnaire F-E de Léger et Albault est assez largement utilisé. Aussi avons-nous marqué d'un astérisque les radicaux ou les mots composés utilisés et qui **ne figurent pas** dans ce dictionnaire ou qui y figurent sous une forme légèrement différente, ceci afin d'éviter des recherches inutiles ou pour ne pas désorienter le débutant.

Krucvortenigmoj (malfacilaj)

Horizontale :

- 1.- De la dua flanko.
- 2.- Nek ironie, nek ŝerce dirita.
- 3.- Tauga por sensoifigi iun.
- 4.- Literumante : taĉmento.- Danco de la 17a jarcento (s.f.)
- 5.- Iom da akvo en la dezerto.- Majeste.
- 6.- Surfaco entenata en orbito de planedo (s.f.).- Informo akirita per sperto (s.f.).
- 7.- Kemia elemento, kiu troviĝas sur la sama loko kiel alia, sur la perioda sistemo de Mendeleev.
- 8.- Nomo de litero, uzata kiel romana cifero.- Ne reaganta al fizikaj stimuloj.
- 9.- Sufikso formanta nomojn de zoologiaj familioj.- Superos la alian partion en ludbatalo.
- 10.- Sinteza kombinaĵo el kiu oni faras i.a. specon de artefarita silko.
- 11.- Azenblekas.- Adverbo signifanta : tia kvanto.
- 12.- Ĉiu speco el paro da lignaj tabuloj, kiujn oni alfiksas al ĉiu ŝuo kaj per kiu oni glitas sur la neĝo (s.f.). Tuto de la laboriloj de unu metiisto.
- 13.- Oni uzas ĝin kiel dekoracian niĉon en japana gastocambro. (Vidu detalojn en "Enciklopedieto japana", p 178 k. 179)

Vertikale :

- 1.- Astrologo (s.f.).
- 2.- Sperta, kompetenta.- Ĉiela zono.
- 3.- Movigi.- Ĝardeno, kie oni povas vidi multajn bestojn.- Figurasence : nefakulo, nespecialisto (s.f.)
- 4.- Donos la finofaran baton.
- 5.- Rilate al difinita parto de spaco.- Plene taŭgan por la destinita uzo.- Sufikso montranta estaĵon de idnaska sekso.
- 6.- Rilata al longorela mamulo.- Meksikia kaktaco el kiu oni ricevas alkaloidon kapablan krei vidhalucinojn. (Vidu art. meskalino en la P.I.V.)
- 7.- Speco de sireno sonigata de la maristoj en okazo de brumo (s.f.).- Adverbo signifanta "en ia tute ne difinita tempo".
- 8.- Ano de la ĉefgento loĝanta en Letonio (alia ortografio).- Granda hakilo .
- 9.- Restas atente, ĝis la momento, kiam iu alvenos aŭ io okazos.- Pagilo (s.f.).

Sfinksido

Dramatique à travers mur.

Je ne distingue pas si c'est dans la pièce qu'on s'eng... et eux qui rient, ou si c'est dans la pièce que l'on rit et eux qui s'eng... !

(dessin de Tetsu)

Teledramo tra muro..

Mi ne bone ekaŭdas ĉu estas en la teatraĵo, kie oni interblekas kaj ili kiuj ridas, aŭ ĉu estas en la teatraĵo, kie oni ridas kaj ili kiuj interblekas !...

A	Daŭrinta plurajn centojn da jaroj	53	14	93	175	42	10	188	47
B	Rilata al abomena politika movado	45	10	130	85	17	6	170	
C	Ceremonio, dum kiu oni faras oferon	11	28	164	151	133	18	2	
Ĉ	Skribe esprimis en difinitiva formo.....	15	64	41	106	123	8	55	190
D	Akvokoko (s.f.) (Ortografio laŭ P.I.V.).....	169	143	62	168	30	92	4	
E	Hunde ekblekis.....	9	33	1	38	107	59	12	
F	Kiel eble plej malgranda kvanto (s.f.).....	193	171	47	5	144	34	60	
G	Aŭtomobilo konvene ekipita por veturi sur mola tereno	155	5	185	148	56	114	20	103
Ĝ	Trinkaĵoj por malsanuloj.....	117	166	115	74	19	197	141	
H	Malluma.....	81	71	98	78	135	35	194	
Ĥ	Rilata al pinglarbo ofte ĝardene kulturata.....	36	132	178	49	79	69	61	
I	Rodo faciligas ĝin.....	184	195	173	65	162	25	77	127
Ĵ	La plej grava transmisia akso (s.f.).....	196	37	91	58	44	63	112	
Ŝ	Malfermi elektran cirkvitojn.....	72	69	84	88	23	50	192	
K	Turmenti.....	13	179	136	189	119	80	26	
L	Almetis, kunligante per fadeno.....	31	124	54	122	191	51	176	111
M	Kiel nuda semo.....	157	48	173	96	186	73	140	
N	Ĉe la ekstremaĵo de kaptosnuro.....	57	152	158	89	172	182	52	
O	Porkurace enspiri vaporon.....	159	38	180	24	43	116	187	
P	Ili malaperas iom post iom el la usonaj sudaj ŝtatoj.....	99	110	104	167	21	109	125	82
R	Rilataj al flarsento.....	181	102	163	7	139	150	27	
S	Do ne hirta.....	153	138	147	121	183	145	16	
Ŝ	Rilataj al infloreskoj de karoto aŭ petroselo.....	154	87	101	146	161	67	126	
T	Poezia nomo de la krokodilo (s.f.).....	165	149	94	40	118	137	156	76
U	Leviĝis kaj malleviĝis kiel akvomasoj ĉe la supro de maro	90	63	128	70	105	95	174	
U	Rilata al iu bonodora floro.....	75	29	142	66	129	120	96	
V	Nervofibraĵoj	160	46	22	134	177	108	113	32

E	1C	2F	3D	4G	5	B	6R	7Ĉ	8E	9A	10C	11	E	12K	13A	14Ĉ	15S	16B	17	C	18G	19G	20P	21V	22		
Ĵ	23D	24	i	25K	26R	27C	28U	29D	30L	31V	32	E	33F	34H	35H	36J	37O	38E	39T	40	Ĉ	41A	42	Q	43J	44	
	B	45V	46E	47M	48H	49J	50L	51N	52A	53	L	54C	55G	56H	57	J	58E	59	F	60H	61D	62J	63Ĉ	64U	65U	66	
S	67H	68	Ĵ	69U	70	M	71U	72M	73G	74U	75T	76	i	77H	78H	79K	80H	81V	82U	83	Ĵ	84B	85U	86	Ŝ	87	
Ĵ	88N	89U	90	Ĵ	91D	92A	93T	94U	95M	96A	97H	98	P	99H	100	Ĵ	101R	102	103P	104U	105C	106E	107V	108	P	109	
P	110L	111	Ĵ	112V	113G	114G	115U	116G	117T	118K	119U	120	Ĵ	121A	122C	123L	124P	125S	126I	127	U	128U	129	B	130F	131R	132
	C	133V	134H	135K	136T	137S	138	R	139M	140G	141	U	142D	143F	144S	145S	146B	147G	148T	149	R	150C	151M	152V	153S	154	
U	155T	156M	157	N	158O	159V	160	Ŝ	161I	162	R	163C	164T	165G	166P	167D	168U	169A	170	i	171H	172H	173U	174A	175U	176	
U	177	178	179	O	180I	181B	182	Ŝ	183I	184G	185	H	186U	187A	188K	189C	190	L	191U	192F	193H	194I	195U	196G	197		

Blinkenbergajoj

Petit sottisier international.

En 1954, à Montevideo, (Uruguay), la Conférence générale de l'UNESCO admit, grâce aux efforts des professeurs I. Lapenna et E. Privat l'UEA (Association Universelle d'Espéranto) parmi les ONG (Organisations non gouvernementales) (Organismes consultatifs de l'UNESCO).

Nous aurons l'occasion d'en reparler.

Nous citons ce fait uniquement pour justifier le titre, assez étrange, à première vue, de notre rubrique.

Lors des discussions préparatoires au vote, le représentant du Danemark, le linguiste Blinkenberg, adversaire convaincu (ou par ordre de son gouvernement) s'écria :

" L'espéranto est juste bon pour traduire un menu uruguayen !".

s'attirant du même coup l'inimitié des espérantistes et celle des cuisiniers uruguayens. Nous ne savons pas quelle suite fut donnée par ceux-ci. Quant aux espérantistes, ils estimèrent que le nom du savant professeur méritait de passer à la postérité et enrichirent leur vocabulaire d'un mot nouveau : "blinkenbergajo" pour désigner toute sottise proférée par une personnalité éminente au sujet de l'espéranto.

Nous proposons à nos lecteurs de nous envoyer les "blinkenbergajoj" qu'ils connaissent ou qu'ils rencontreront au cours de leurs lectures. Nous publierons les meilleurs. Surtout, ne pas oublier de mentionner les sources.

Nota : On a même étendu le sens du mot blinkenbergajo pour lui faire signifier toute contre-vérité évidente énoncée par une personnalité, lorsqu'elle est chargée de mission par son gouvernement.

Mais là, les exemples seraient trop nombreux et sortiraient du cadre de notre sujet.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Fausse citation

L'espéranto est une langue très facile pleine de menus traquenards

La eta internacia malspritaĵaro.

En 1954, en Montevideo (Urugvajo), la Ĝenerala Konferenco de UNESKO akceptis, dank'al klopodoj de Profesoroj I. Lapenna kaj E. Privat, UEA (Universala Esperanto Asocio) inter la NRO (Neregistaraj Organizoj) (konsultaj Organizoj ĉe UNESKO).

Ni havos okazon reparoli pri tio.

Ni citas tiun fakton nur por pravigi la titolon (iom strangan unuavide) de nia rubriko.

Dum la preparaj diskutoj al la voĉdonado, la reprezentanto de Danlando, la lingvisto Blinkenberg, kontraŭulo konvinkita (aŭ laŭ ordono de sia registaro) ekkriis :

" Esperanto taŭgas nur por traduki urugvajan menuon ".

altirante al si samtempe la malamikecon de la esperantistaro kaj tiun de la urugvajaj kuiristoj. Ni ne scias kia sekvo estis donita de tiuj-ĉi. Koncerne la esperantistojn, ili opiniis, ke la nomo de la scioplana profesoro indas esti transdonata al posteularo kaj pliiriĝis sian vortrezoron per nova vorto : blinkenbergajo, por signifi ĉia stultaĵo eldirita de eminentulo pri Esperanto.

Ni proponas al niaj legantoj sendi al ni la blinkenbergajojn, kiujn ili konas aŭ kiujn ili renkontos dum siaj legadoj. Ni publikigos la plej bonajn. Precipe, ne forgesu mencii la fontojn.

Noto : Oni eĉ plilarĝigis la sencon de la vorto blinkenbergajo por signifi per ĝi ĉian memevidentan malveraĵon eldiritan de rimarkindulo, kiam li (aŭ ŝi !) estas komisiita de sia registaro.

Sed, tie, la ekzemploj estus tro multnombraj kaj elirus el la kadro de nia temo.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Miscitaĵo

Esperanto estas tre facila lingvo plena je malgrandaj kaptiloj.

PROPOS NON

CONFORMISTES

*Combien je regrette,
Monsieur, d'avoir à vous gâter les
illusions où vous complaisez.*

Georges Courteline

*Dans son excellente brochure "Esperanto :
l'image et la réalité", M. Claude Piron,
ancien traducteur à l'O.N.U. rappelle
l'anecdote suivante, au sujet d'une réunion
internationale de l'O.M.S., à Manille en
1976.*

*" Un dialogue de sourds de trois-quarts
d'heure a été provoqué par la difficulté
qu'avaient les interprètes à comprendre si
certains membres asiatiques prononçaient
biennal ou biannual c-à-d. si l'on parlait de
"deux fois par an" ou de "une fois tous les
deux ans"..*

*" A Singapour", se souvient-il, "un
Coréen parlait un anglais si
incompréhensible qu'un interprète nous a
dit avoir "inventé" la traduction de son
intervention et que plusieurs participants
nous ont avoué ne jamais comprendre ce
qu'il voulait dire".*

-o-

LA PENSEE DU

TRIMESTRE

*Le but de l'espéranto est d'économiser
du temps, de l'énergie, du travail et
d'accélérer, simplifier les relations
internationales.*

*De ce point de vue, il est difficile de
comprendre les oppositions, telles
qu'elles apparaissent encore contre
l'adoption d'une chose si utile pour
l'humanité.*

Rudolf Diesel

NEKONFORMISMAJ

ELDIROJ.

Kiom mi bedaŭras,
Sinjoro, esti devigata difekti la
iluziojn en kiuj vi plezurigas.

Georges Courteline

En sia bonega broŝuro "Espéranto :
l'image et la réalité" (Esperanto : la bildo kaj
la realo), S-ro Claude Piron, ekstradukisto ĉe
U.N.O. memorigas la jenan anekdoton, pri
internacia kunveno de M.O.S., en Manilo
dum 1976.

Trikvaronhoran dialogon de surduloj
estigis la malfacileco, kiun spertis la
interpretistoj por kompreni ĉu iuj membroj
prononcis biennal aŭ biannual t.e. ĉu oni
parolis pri "du fojoj ĉiujare" aŭ pri "unu
fojo ĉiun duan jaron"...

" En Singapuro", li memoras, "Koreano
parolis anglan lingvon tiel nekompreneblan,
ke interpretisto diris al ni, ke li "inventis" la
tradukon de lia interveno kaj, ke pluraj
partoprenantoj konfesis al ni, ke neniam ili
komprenas tion, kion li volas diri".

-o-

LA TRIMONATA

OPINIO.

La celo de Esperanto estas ŝpari tempon,
energion, laboron kaj akceli, simpligi la
internaciajn rilatojn.

De tiu vidpunkto, estas malfacile kompreni
la opoziciojn tiajn, kiaj ili aperas ankoraŭ
kontraŭ la alpreno de afero tiel utila por la
homaro.

Rudolf Diesel

L'espéranto, l'outil de communication internationale qui présente le
meilleur rapport qualité/prix dans 90% des cas.

Le jeu des 12 fautes.

Dans le texte suivant, se sont glissées 12 erreurs grammaticales. A vous, par une lecture attentive de les retrouver.

Lingvo internacia deziras nur doni al la homoj de *malsamaj* popoloj kiu staras unu antaŭ alian kiel mutulon, la eblo komprenadi unu alia, sed si neniel intencas enmiksigi en la interna vivo de la popoloj. Timi, ke lingvo internacia detruos la lingvojn naciajn, estas tiel same ridinda, kiel ekzemple timi, ke la poste, kiu donas al homoj malproksimaj unu de alia la eblon komunikigadi, minacas neniigi la busajn interparoladojn inter la homoj! "Lingvo internacia" kaj "Lingvo tutmonda" estas du tute malsamaj objektoj, kiuj miksi inter ili oni neniel devas".

L. Zamenhof

(Esenco kaj estonteco de la ideo de lingvo internacia)

Traduction de ce texte.

Une langue internationale ne vise qu'à donner aux hommes de peuples *différents*, qui se tiennent l'un devant l'autre comme des muets, la possibilité de se comprendre mutuellement ; mais elle n'envisage aucunement de s'immiscer dans la vie interne des peuples. Craindre qu'une langue internationale détruira les langues nationales est aussi ridicule que de craindre, par exemple, que la poste, qui donne aux hommes éloignés les uns des autres, la possibilité de communiquer, menace de détruire les conversations en tête-à-tête entre les hommes ! Une langue internationale et une langue universelle sont deux choses absolument différentes que l'on ne doit jamais confondre.

Nota : La dernière phrase de ce texte célèbre, écrit en 1900, montre que Zamenhof n'a jamais conçu sa langue comme une langue universelle, dans le sens où l'entendent ses détracteurs (voir la note 2 de la page 3), mais seulement comme un outil de communication internationale " à usage externe", laissant religieusement aux langues nationales le soin de relier entre eux les citoyens d'un même pays.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Préjugés, ma petite dame!... Moi, j'en porte des verres de contact ... Est-ce que ça se voit ? ...

Dessin de Saint-Yves

Antaŭjuĝoj, sinjorineteto! ... Mi ja surhavas kontaktolensojn ... Ĉu tio vidiĝas ? ...

Desegnaĵo de Saint-Yves

Dediĉita al S-ro William Auld

A la suite du "Forum des Associations", le 22 octobre 1988 à Pontoise, où Esperanto-95 avait un stand, auprès duquel plusieurs personnes se sont intéressées à la langue internationale, un cours a débuté à la Maison des Associations, passage du Jardin de la Ville à Pontoise. Il a lieu tous les vendredis de 18 h à 19 heures.

Un article de 2 pages sur Esperanto-95 et l'espéranto en général a paru dans le mensuel Cergy-News tiré à 15 000 exemplaires et distribué dans toutes les boîtes aux lettres de la ville nouvelle.

Depuis le 5 novembre 1988 une rubrique espéranto (avec mini-cours) est diffusée tous les samedis à 9 h 45 sur l'antenne de T.S.F. Colline, (fréquence : 89,6 MHz)

A Jouy-le-Moutier, au Collège Henri Guillaumet, M. Roger Picou, professeur de lettres et d'histoire-géographie vient, dans le cadre du foyer socio-éducatif, de fonder un club d'espéranto. Huit élèves s'initient déjà à la langue internationale.

France.

Une heureuse initiative sur France-Inter : un mini-cours d'espéranto a fonctionné tout ce mois d'août, à l'initiative de Brigitte Vincent dans son émission 15 115 avec l'aide de notre ami Richard Comerford. Les résultats ont dépassé toutes les espérances des organisateurs qui ont été submergés de demandes de renseignements sur la langue de Zamenhof.

La Chambre de Commerce et d'Industrie de Bar le Duc vient d'éditer un répertoire des entreprises exportatrices de la Meuse avec l'indication des produits en quatre langues : français, anglais, allemand et espéranto. Un exemple à suivre !

Dans le monde.

Rotterdam. Le 73ème Congrès Universel d'espéranto a réuni à Rotterdam du 23 au 30/7 plus de 2300 espérantophones venus de 60 pays, au cours duquel a été présenté un film "Mephisto", dont le doublage en espéranto avait été réalisé en Hongrie.

Subventionné par la ville et le Land de Hambourg, l'office pour la Compréhension Européenne (Büro Europa Verständigung) a été ouvert le 1er mars dans le but d'aider la communication entre les institutions des différents pays de la Communauté Européenne au moyen de la langue internationale Esperanto. Son président est le Dr Werner Bormann.

Sekve de la "Forumo de la Asocioj", la 22an de oktobro, en Pontoise (Pontuaz), kie Esperanto-95 havis standon, ĉe kiu pluraj personoj interesiĝis pri la internacia lingvo, kurso komenciĝis ĉe la "Maison des associations" (Domo de la Asocioj), pasejo de la urba Ĝardeno, en Pontoise. Ĝi okazas ĉiujn vendredojn de la 18a ĝis la 19a.

2 paĝa-artikolo pri Esperanto-95 kaj Esperanto, ĝenerale, aperis en la monata gazeto Cergy News (Novaĵoj el Cergy) (Serĵi'), kun eldonkvanto de 15 000 ekzempleroj kaj disdonita en ĉiujn leterkatolajn de la nova urbo.

Ekde la 5a de novembro, rubriko pri Esperanto (kun malgranda E. kurso) estas elsendata ĉiujn sabatojn je la 9a kaj tri kvaronoj pere de la anteno de T.S.F. Colline, Frekvenco : 89,6 MHzoj)

En Jouy-le-Moutier (Ĵuilmutie'), ĉe la lernejo Henri Guillaumet, S-ro Roger Picou (Roĵe Piku), profesoro pri beletro kaj historio-geografio, en la kadro de la tiel nomata "Foyer socio-éducatif" (Hejmo soci-eduka) ĵus fondis E. Klubon. Ok lernantoj jam eklernas la internacian lingvon.

Francio.

Oportuna iniciato ĉe la stata radio stacio France-Inter : malgranda E. kurso funkciis dum la monato aŭgusto, iniciate de Brigitte Vincent (Brijit Vensan), dum ŝia emisio 15 115, kun la helpo de nia amiko Richard Comerford (Riĉd Komerfød). La rezultoj superis ĉiujn esperojn de la organizantoj, kiuj estis supersutitaj de informpetoj pri la Zamenhofa lingvo.

La Ĉambro pri Komercio kaj Industrio de Bar le Duc (Barleduk), ĵus eldonis repertuaron de la eksportaj entreprenoj de la departamento Meuse, kun la indiko de la produktoj kvarlingve : france, angle, germane kaj esperante. Sekvinda ekzemplo !

En la mondo.

Roterdamo. La 73a Universala Kongreso de Esperanto arigis en Roterdamo, de la 23a ĝis la 30a de julio, ĉirkaŭ 2300 Esperanto-parolantojn, venintajn de 60 landoj, dum kiu oni prezentis filmon "Mephisto", kies duobligado esperantlingve estis efektivigita en Hungario.

Subvenciita de la urbo kaj la "Land" Hamburgo la Büro Europa Verständigung estis malfermita la 1an de marto kun la celo helpi la komunikadon inter la institucioj de la diversaj landoj de la Eŭropa Komunumo, pere de la internacia lingvo Esperanto. Ĝia prezidanto estas D-ro Werner Bormann.

Petites annonces.

- Notre ami J.S. Brilleaud a réalisé un programme qui tourne sur Amstrad CPC 6128 pour présenter l'espéranto et s'initier à cette langue. La disquette est en vente, au prix de 50 FF chez le créateur :

J.S. Brilleaud, 7 Rue des Frères Lumière à Rueil Malmaison (92500)

- L'association Esperanto-95 recherche tous périodiques et journaux en langue internationale, depuis l'origine jusqu'en 1960 (sauf *Esperanto* et *Franca Esperantisto* et revues littéraires). Elle serait particulièrement intéressée par *Esperanto triumfonta* et *Heroldo de Esperanto*. (Cession onéreuse ou en prêt). Faire offre à la revue.

Demande de correspondant.

- Outre les innombrables propositions que l'on peut trouver dans les revues disponibles au siège de l'association, citons parmi celles qui nous sont parvenues directement :

Cvetkova Iveta (18 ans, étudiante en chimie)
Complexe Mladost bl 16 Vh 2 ap 36 et. 7
1150 SOFIA (Bulgarie)

désire correspondre avec des jeunes (garçons et filles) de la région parisienne.

Bolykiné Szabo Marianna (30 ans, institutrice)
Nagy Lajos u. 24
3246 MATRADERECSKE (Hongrie)

(Débutante en espéranto, désire se perfectionner par la correspondance)

Frieda Gabel (52 ans)
P.F. 42
2861 GATTIN (R.D.A.)

(tous thèmes. Plus particulièrement : vie, coutumes, folklore)

Antonina Cielecka (35 ans)
Zawadzkiego 1A8
47220 KEDZIERZYN-KOZLE (Pologne)

Carnet rose.

Vincent vient de naître au foyer de Richard et Zora Comerford. Richard, on le sait, a brillamment animé le mini cours d'espéranto, cet été, sur France-Inter.

Félicitations aux parents et longue vie à Vincent !

Pasporta Servo.

Dans le cadre de ce service d'hébergement gratuit, l'association a eu le plaisir de recevoir cette année de nombreux amis venus du monde entier.

- Anders R. de Norrkoping (Suède)
- Prof. Gilsu S. et sa famille, de Séoul (Corée du Sud)
- Mme Masumi S. et ses deux fils, de Okayama (Japon)
- Ibolya U. et Andras S., de Baks (Hongrie)
- Attila T., Andréa B. et Gabov T. de Budapest (Hongrie)
- Paolo C., de Pise (Italie)
- Istvan G., et sa famille, de Budapest (Hongrie)
- Csaba S., de Budapest (Hongrie)
- Mramba S. de Bunda Mara (Tanzanie) qui a eu quelques problèmes à l'embarquement, à Roissy, dus à l'excédent de bagages, anormalement alourdis par quelques cadeaux de nos amis néerlandais, mais que nous avons réussi à aplanir, grâce à l'amabilité du personnel de l'aéroport ...
- enfin Joachim W., de Kedzierzyn-Kozle (Pologne), qui prépare une mission d'information sur la langue internationale au Moyen-Orient d'abord, en Extrême-Orient ensuite, et à qui nous souhaitons bonne route et bonne chance.

La page pratique

Pour vos envois à l'étranger

Aout 1988

22

SERVICES RAPIDES POSTE AERIEENNE		AÉROGRAMME : tarif unique 4,20 F										LETRES Affranchissement total calculé jusqu'au poids de 50 g (taxe postale + surtaxe aérienne)										SURTAXES	
												5 g	10 g	15 g	20 g	25 g	30 g	35 g	40 g	45 g	50 g	LC (1) par 5 g	AO (2) par 20 g
EUROPE	TOUS PAYS, lettres jusqu'à 2 kg et cartes postales : sans surtaxe - TARIFS : voir ci dessous																				0,00 F	0,20 F	
	Algérie • Maroc, lettres jusqu'à 2 kg et cartes postales sans surtaxe																				0,00 F	0,20 F	
AFRIQUE	Tunisie, lettres jusqu'à 2 kg et cartes postales sans surtaxe																				0,00 F	0,20 F	
	Comores • Madagascar																				0,60 F	1,20 F	
ASIE	Brunei • Burkina Faso • Cameroun • Centrafrique (Rep.) • Congo • Côte d'Ivoire • Djibouti • Gabon • Guinée • Mali • Mauritanie • Niger • Sénégal • Tchad • Togo																				0,30 F	0,70 F	
	Egypte • Libye																				0,30 F	0,70 F	
OCEANIE	Autres pays																				0,60 F	1,20 F	
	Canada																				0,60 F	1,20 F	
AMERIQUE	Autres pays																				0,60 F	1,20 F	
	Arabie Saoudite • Iran • Iraq • Israël • Jordanie • Liban • République arabe syrienne																				0,30 F	0,70 F	
OCEANIE	Autres pays																				0,60 F	1,20 F	
	Tous pays																				0,60 F	1,20 F	

COLIS POSTAUX AVION jusqu'à 20 kg - se renseigner au guichet

SERVICES ECONOMIQUES		LETTRES ET PAQUETS AFFRANCHIS RÉGIME GÉNÉRAL Jusqu'à 20 g							
AU TARIF DES LETTRES ORDINAIRES (Sauf tarif spécial ci-dessous)		20 g	50 g	100 g	250 g	500 g	1000 g	2000 g	
Canada		2,20 F	5,00 F	7,00 F	14,00 F	27,00 F	44,00 F	69,00 F	
Allemagne (Rep. Fed.) • Luxembourg		2,20 F	3,70 F	8,00 F	15,00 F	28,00 F	49,00 F	80,00 F	
Belgique • Danemark • Espagne • Grèce • Irlande • Pays Bas • Portugal		2,20 F	6,00 F	8,00 F	15,00 F	28,00 F	49,00 F	80,00 F	
Italie • Saint-Martin		2,20 F	3,70 F	5,60 F	15,00 F	28,00 F	49,00 F	80,00 F	
Autriche • Liechtenstein • Suisse		2,50 F	6,00 F	8,00 F	15,00 F	28,00 F	49,00 F	80,00 F	
RÉGIME PARTICULIER		3,60 F	5,50 F	7,20 F	15,00 F	19,00 F	26,00 F	35,00 F	

PAQUETS		RÉGIME GÉNÉRAL							
Poids maximum : 500 g 1 kg ou 2 kg suivant les pays (se renseigner au guichet)		Jusqu'à 100 g	250 g	500 g	1000 g	2000 g	3000 g		
PETITS PAQUETS	RÉGIME GÉNÉRAL UNIFORMEMENT	4,40 F	9,00 F	13,20 F	22,00 F	30,00 F			
PAQUETS-POSTE	RÉGIME PARTICULIER UNIFORMEMENT Jusqu'à 3 kg	4,40 F	9,00 F	13,20 F	22,00 F	30,00 F	45,00 F		

COLIS POSTAUX jusqu'à 20 kg - se renseigner au guichet

IMPRIMÉS		Annuaire, catalogues, uniquement										
TOUTES DESTINATIONS		Jusqu'à	20 g	50 g	100 g	250 g	500 g	1000 g	2000 g	3000 g	4000 g	5000 g
			2,00 F	3,00 F	4,40 F	9,00 F	13,20 F	22,00 F	30,00 F	45,00 F	60,00 F	75,00 F

LIVRES, BROCHURES, PARTITIONS DE MUSIQUE ET CARTES GÉOGRAPHIQUES IMPRIMÉES		Livres et brochures uniquement										
TOUTES DESTINATIONS		Jusqu'à	20 g	50 g	100 g	250 g	500 g	1000 g	2000 g	3000 g	4000 g	5000 g
			1,00 F	1,50 F	2,20 F	4,50 F	6,60 F	11,00 F	15,00 F	22,50 F	30,00 F	37,50 F

JOURNAUX		Régime général, jusqu'à 2000 g maximum. Régime particulier, jusqu'à 5000 g maximum, uniquement pour les pays suivants : Argentine (Rep.), Chili, Costa Rica, Cuba, Jamaïque (Rep.) et Salvador. Equateur, Guatemala, Haïti, Honduras, Nicaragua, Panama, Portugal, République Dominicaine, Uruguay.									
		Tarif Amérique Latine 3000 g									
		26,50 F									
		20 g	50 g	100 g	250 g	500 g	1000 g	2000 g	3000 g	4000 g	5000 g
		1,70 F	2,30 F	3,20 F	5,00 F	8,40 F	14,00 F	19,70 F	29,50 F	31,50 F	36,50 F

SERVICES DE LA RECOMMANDATION ET DE LA DECLARATION DE VALEUR

RECOMMANDATION			
En plus de la taxe d'affranchissement			
INDIVIDUEL MANUEL EN CAS DE PERTE	CUBE	DROITS	
		RÉGIME GÉNÉRAL	RÉGIME PARTICULIER
180,00 F	1 m ³	15,50 F	Lettre et carte postale : 15,50 F Autres objets : 8,50 F

ENVOIS AVEC VALEUR DÉCLARÉE			
RÉGIME GÉNÉRAL - Tarif des lettres recommandées + assurance : 2,20 F par 500 FF ou fraction			
RÉGIME PARTICULIER - Tarif des lettres recommandées jusqu'à 2 kg			
Au-delà de 2 kg jusqu'à 3 kg	60,50 F	3 kg	75,50 F
Au-delà de 3 kg jusqu'à 4 kg		4 kg	90,50 F
Au-delà de 4 kg jusqu'à 5 kg		5 kg	

AVIS DE RECEPTION (L'avis est pesé avec l'envoi) En plus de la taxe d'affranchissement d'un envoi recommandé 5,00 F

AUTRES SERVICES

CARTES POSTALES		(1) 0 timbre ou timbres, (2) 0,10 timbre ou timbres, (3) 0,20 timbre ou timbres	
RÉGIME GÉNÉRAL (sauf tarif spécial ci-dessous) ET RÉGIME PARTICULIER		(1)	(2)
Allemagne (Rep. Fed.) • Autriche • Belgique • Canada • Danemark • Pays-Bas • Espagne • Grèce • Irlande • Italie • Liechtenstein • Luxembourg • Pays-Bas • Portugal • Saint-Martin • Suisse		2,80 F	2,00 F
Autres pays		2,00 F	2,00 F

EXPRES POSTAUX En plus de la taxe d'affranchissement, par objet admis : 21,00 F

COUPON-REPOSE INTERNATIONAL Prix de vente : 7,20 F
Echange en timbres poste : 3,60 F

Solution des jeux.

Solvo de la ludoj.

Rendez à César (page 13)

Redonu al Cezaro (paĝo 13)

1 g - 2 f - 3 j - 4 i - 5 e (Prononc. angl. de HFH) - 6 d - 7 c - 8 b - 9 h - 10 a -

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Mots croisés faciles (page 14)

Krucvortenigmoj (paĝo 15)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	K	A	M	A	R	A	D	I	N	O
2	A	B	E	L	O		I	D	O	L
3	T	O	M	A	T	O		E	K	E
4	A	R		R		M	A	A	T	O
5	S	T	I	M	U	L	I	L	O	
6	T	I	R	A	N	E		O	K	R
7	R		A	S	T	A		L	A	
8	O	N	D		M	O	N	P	U	N
9	F	E	I	N	O		A	R	B	O
10	O	K		I	D	I	L	I	O	J

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10					
1	A	L	I	F	L	A	I	N	I	K	I	E			
2	S	E	I	R	I	O	I	Z	I	E		L			
3	T	R	I	N	I	K	I	E	B	I	L	I	A		
4	R	I	T		M	E	N	I	U	E	I	T			
5	O	I	A	Z	I	O		A	L	I	T	E			
6	D		O	I	R	B		K	O	I	N	I			
7	I	I	Z	I	O	I	O	P	O		D	I			
8	V	I	O		I	N	E	R	T	I	A				
9	E	I	D		G	A	J	I	N	O	I	S			
10	N	I	L	I	O	I	N	O		P					
11	I	A	I	A	S		T	T	I	O	I	M			
12	S	I	K	I		I	L	A	I	R	I	O			
13	T	O	I	K	O	I	N	O	I	O	I	M	O	I	N

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Télégrille (page 16)

Teksitaj vortoj (paĝo 16)

J. Forge Mr TOT acetas mil okulojn.

Brila mateno staras antaŭ la diafanaj kurtenoj de la fenestroj, kiam ŝi malfermas la belajn okulojn. Ŝia mano forviŝas la blondajn distaŭzitajn buklojn de sia frunto kaj samtempe trakuras ŝin la feliĉiga konscio, ke hodiaŭ estas dimanĉo.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Citation rectifiée (page 17)

Citaĵo reĝustigita (paĝo 17)

Le français est une langue très difficile, pleine de menus traquenards.

La franca estas tre malfacila lingvo, plena je malgrandaj kaptiloj.

André Gide

André Gide

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Le jeu des 12 erreurs (page 19)

La 12-erara teksto (paĝo 19)

Lingvo internacia deziras nur doni al la homoj de *malsamaj* popoloj kiuj staras unu antaŭ alia kiel mutuloj, la eblon komprenadi unu la alian sed ĝi neniel intencas enmiksiĝi en la internan vivon de la popoloj. Timi, ke lingvo internacia detruos la lingvojn naciajn, estas tiel same ridinde, kiel ekzemple timi, ke la poŝto, kiu donas al homoj malproksimaj unu de alia la eblon komunikiĝadi, minacas neniigi la buŝajn interparoladojn inter la homoj! "Lingvo internacia" kaj "Lingvo tutmonda" estas du tute malsamaj objektoj, kiujn miksi inter si oni neniel devas.

L. Zamenhof

INDUSTRIELS, COMMERÇANTS IMPORT-EXPORT

qui éprouvez des difficultés de communication
dans vos échanges avec l'étranger,

Défaites-vous de vos préjugés !!!

Adoptez la solution espéranto !

Une entreprise est à votre disposition
pour

- Vous trouver des firmes partenaires (même dans les pays les plus reculés)
- Former votre personnel à la pratique de la langue internationale, afin d'optimiser les contacts en toutes circonstances.
- Traduire en toutes langues vos catalogues et dépliant publicitaires.

Contactez :

I n t e r l a n d

4, rue de la Monnaie

30400 Villeneuve les Avignon

Tél 90 25 43 77

Pour la région parisienne : à la revue :

8, rue de l'église
95520 Osny

S.A.R.L. inscrite au registre du Commerce de Nimes (nr B 343 339 362 - APE 77 14)

Correspondants en tous pays, y compris la Chine et la Corée du Sud.